

Kinepolis Antwerpen  
vrijdag 1 februari 2019



foto © Entertainment One

Recensie:

Een terechte winnaar van 3 Golden Globes (beste bijrol, beste film en beste screenplay) en kanshebber voor 5 Oscars (beste screenplay, beste film, beste acteur in een hoofdrol, beste acteur in een bijrol, en beste montage) is Green Book van Peter Farrelly. De prent verwijst naar het groene boekje, neen niet dat lijvig document waar je kan checken hoe een woord in het Nederlands gespeld moet, maar een uitgave die zwarten in de VS tips gaven hoe ze met de wagen konden reizen in de jaren '60 door Amerika in staten waar er zuiver racisme heerste en de scheiding tussen zwart en wit erg voelbaar in de samenleving was: van een avondklok voor zwarten, een kledingzaak waar een kostuum pas gepast mag worden (en eventueel ingekort) als het betaald is, over hotels/motels waar kleurlingen wél welkom waren, en zwarten die niet mochten dineren in dezelfde ruimte met de blanke gasten waar nochtans diezelfde zwarte niet veel later op het podium zou staan als pianist, â€ Of hoe de logica van discriminatie en racisme soms ver zoek was en is. Aan de ene kant wordt Dr. Don Shirley (neergezet door Mahershala Ali die hiervoor terecht een Golden Globe won) als mens gediscrimineerd, is zijn loge niet meer dan een bezemkast wanneer ie net voor kerst zijn laatste concert moet spelen, of wordt ie elders naar het wc buiten verwezen. Maar als het om contractuele zaken gaat â€ Shirley speelt enkel op een Steinway & Sons vleugel en wil elke avond een fles Cutty Sark waar hij verblijft â€ plooit zelfs de meest koppige stagehand van een concertzaal. Don wordt dus als pianist op handen gedragen, maar als mens omwille van zijn huidskleur uitgespuwd. Het is dat dubbele gevoel, te zwart voor de blanken, te blank voor de zwarten, en homo zijn (niet man genoeg) dat hem nergens laat bijhoren. Dat spagaat is nog het best van al te zien in Louisville. Daar wordt ie wanneer ie een café bezoekt in elkaar geslagen en moet zijn chauffeur/bodyguard Tony Lip (erg geloofwaardig gespeeld door Viggo Mortensen) tussenbeide komen. Bruine schmink moet de wonden aan het hoofd van de pianist camoufleren tijdens zijn optredens. Zijn 'Louisville bedankt voor de warme gastvrijheid' wanneer ie na het optreden het publiek na een buiging dankt, komt op die manier wel erg ironisch over.

Openen doet Green Book, dat gebaseerd is op waargebeurde feiten, met Tony die een vechtersbaas uit club Copacabana hardhandig moet zetten. Het bloed spat daarbij op zijn witte hemd. Links en rechts verdient ie wat bij, zo zal ie een dure hoed ontvreemden van een klant die extra aandacht daarvoor vroeg omdat het emotionele waarde heeft. Door het hoofddekseel 'zozeggd' teruggevonden te hebben, kan ie rekenen op een vindesloon en kan ie zo als buitenwipper op een goed blaadje komen te staan. Maar de club gaat twee maanden dicht omdat die gerenoveerd wordt. Tony, die het al moeilijk heeft met zijn gezin om de eindjes aan elkaar te knopen â€ zo gaat ie onder andere een wedstrijd aan om ter meeste hotdogs eten om 50 dollar te kunnen winnen - gaat dan ook op zoek naar werk. Tot hij gebeld wordt door Dr. Don Shirley of ie op tour wil met hem, een tour die 8 weken zalduren in het Zuiden. Tony stelt echter zijn veto als het gaat om de kledij van de pianist te wassen en te strijken, enkel het luik security en rijden wil ie voor zijn rekening nemen én hij wil 25 dollar per week meer in plaats van de voorgestelde 100 dollar.

Wat volgt is een cultuurclash van jewelste tijdens deze roadtrip, wat niet zelden erg komische taferelen oplevert. Hier is het immers de zwarte pianist die de belezen man is, die behoort tot de upper class, terwijl de blanke chauffeur tot de lower class

behoort en moeite heeft met het verschil tussen 'Dear' en 'Deer' ('dat is een dier, Tony!) spellen. Beiden zullen echter naar elkaar toegroeien, zo zal Tony Don Shirley 'fried chicken' leren eten met zijn handen, terwijl de artiest zijn chauffeur wat dictie bijbrengt ('butter' in plaats van 'butta') en aanleert hoe ie een goede brief naar zijn vrouw kan schrijven.

Alsof ie zich wil afzetten van alles wat zwarte cultuur is, doet ie alsof of weet ie effectief niet waar Chubby Checker ('Slow Twisting') en Aretha Franklin ('Won't Be Long') voor staan, muziek die Tony constant draait in de wagen. Hij kan dan ook niet geloven dat zijn baas hen niet kent: 'Hoe kan je ze niet kennen? Dat zijn jouw mensen!' luidt het verbaasd. De zwarte pianist lijkt dus een bepaalde realiteit te negeren, ook zo wanneer de wagen even met pech aan de kant moet staan en hij geconfronteerd wordt met zwarten die op het veld harde handarbeid zitten te verrichten. De arbeiders kijken vreemd op wanneer een zwarte zo sjiek uitgedost op enkele meters van hen met autopech staat terwijl een blanke de chauffeur is en de wagen weer aan de praat moet zien te krijgen. Het zijn dergelijke scènes die de prent ijzersterk maken en nog lang nazinderen. Ter info: zwarten die in de jaren '60 een wagen hadden in de VS waren eerder uitzondering dan regel én behoorden minstens tot de middenklasse.

Vooroordelen zitten er overigens nog meer verspreid in de prent. Zo vindt Tony dat Kennedy bommen had moeten gooien op Cuba en de Duitsers, en is ie ervan overtuigd dat de vrouwen in Pittsburgh " volgens hem ook wel 'Titsburgh' genoemd " een grotere boezem hebben dan de vrouwen elders. Knap is de boog dus die dat personage mag maken, wanneer ie op het einde van de tour moet toegeven dat ie op dat vlak 'ontgoocheld' was en er dus niets van aan was van zijn stelling.

Ook de eindscène van de prent is fenomenaal. Dr. Don Shirley zal zelf rijden naar huis omdat zijn chauffeur helemaal op is, zodat Tony toch nog op tijd is voor het kerstdiner wat ie zijn vrouw beloofd heeft. Green Book, dat een knappe eclectische soundtrack kent met onder andere ook jazz en klassieke muziek in zoals Valse Ballet van Erik Satie, Arabesque No. 1 van Claude Debussy, Etude op. 25, no. 11 in A Minor van Frédéric Chopin en O Come All Ye Faithful Jazz Trio van John Francis Wade zet de wereld dus soms op zijn kop, draait de rollen om en dat levert op zijn zachtst gezegd stof op tot nadenken. Net als dé twee quotes van de prent: "Als ik niet wit, zwart, of man genoeg ben, wat ben ik dan?" en "It takes courage to change people's hearts", een quote die muzikant Oleg geeft op Tony's vraag waarom Don Shirley in het Zuiden tourt terwijl ie in het Noorden drie keer zo veel kan verdienen. Tony's hart en mindset lijkt Don Shirley alvast veranderd te hebben. Maar wanneer de pianist voor de deur van Tony's appartement staat tijdens Kerstmis, is de still, een fotomomentopname die de regisseur toont, met blikken van het gezelschap die ergens zweven tussen racisme en verbazing, magistraal. De boodschap van de film zit hier in één krachtig beeld samengevat. Wauw!

< Bert Hertogs >